

Implementatiegids persoonlijke hygiëne

+
Richtlijn voor de
huisartsenpraktijk

Methodische implementatie
van onderdelen uit de NHG-
richtlijn: 'Richtlijn Infectie-
preventie in de huisartsen-
en verloskundigenpraktijk'.

○
 REGIONALE
ZORGNETWERKEN
ANTIBIOTICARESISTENTIE

De publicatie is tot stand gekomen in
samenwerking met GAIN en Rezisto

+

1

Persoonlijke hygiëne draagt bij aan infectiepreventie.

Thema's die hieronder vallen zijn o.a.: kledingvoorschriften, het niet dragen van hand en pols sieraden en piercings, haardracht, hoesthygiëne, eten en drinken, gebruik van multimedia.

Er is weinig bekend over de compliance van persoonlijk hygiëne in de huisartsenpraktijk. Een studie met slechts 30 gezondheidszorgmedewerkers uit de huisartsenpraktijk liet zien dat 63% hand- en polssieraden droeg op momenten tijdens het werk. Dit terwijl het navolgen van deze hygiëneregels een eenvoudige manier is om zorginfecties en antibioticaresistentie te voorkomen. De NHG richtlijn "Infectiepreventie in de huisartsen- en verloskundigenpraktijk" beschrijft een aantal minimum normen en aanbevelingen voor. Deze gids bevat een tips, met uitleg en handvatten ter ondersteuning van deze richtlijn.

+ Achtergrond en doel

Doel

Het beschermen van de patiënt en hulpverlener tegen de overdracht van micro-organismen door het ondersteunen van de huisartsenpraktijk bij het uitvoeren van persoonlijke hygiëne normen.

+ Keuze en stappenplan

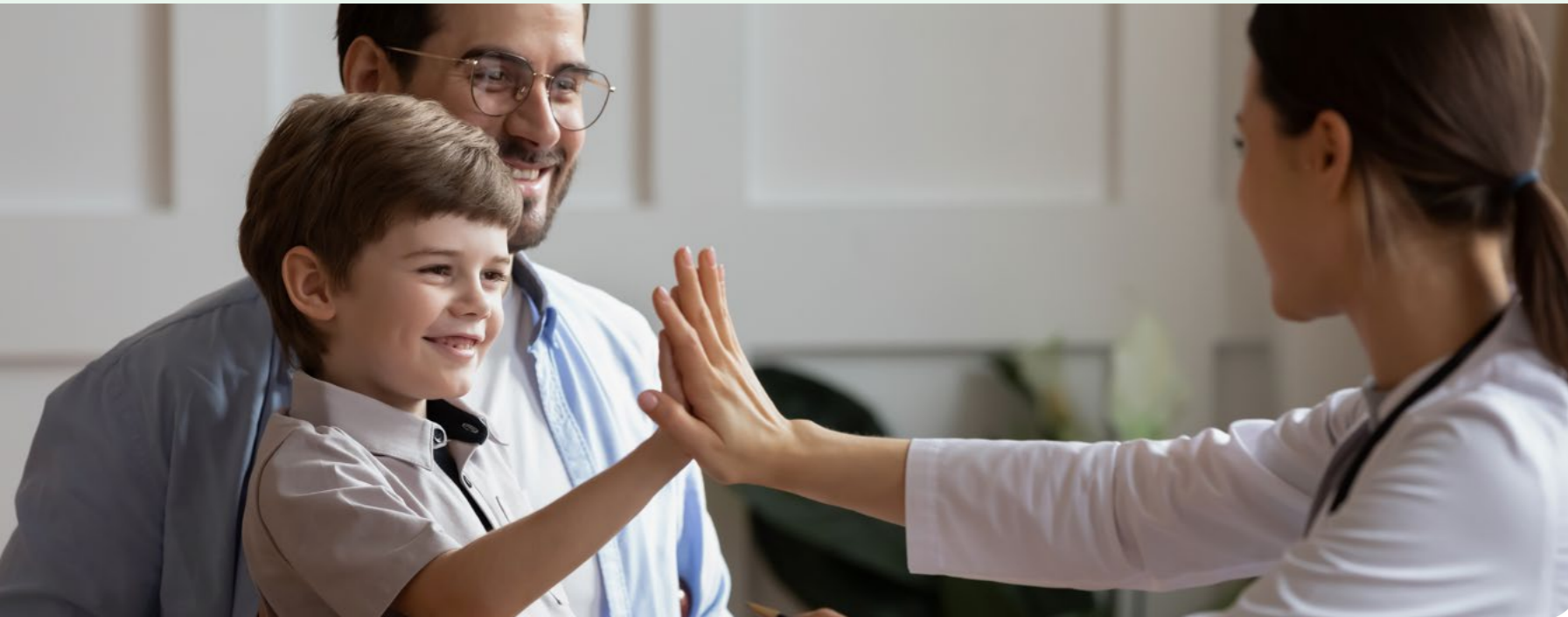

Kies je voor het implementeren van handhygiëne of begin je toch met persoonlijke hygiëne? Kies bewust met welke implementatiegids je begint. Houdt rekening met de volgende aspecten:

- + Adequate persoonlijke hygiëne is een voorwaarde voor een goede handhygiëne. Iemand met lange nagels en hand en polssieraden kan geen goede handhygiëne toepassen. Is persoonlijke hygiëne een aandachtspunt in je praktijk? Begin dan met de implementatiegids persoonlijke hygiëne en start daarna met handhygiëne.
- + Welke veranderingen vindt het team belangrijk? Voldoende draagvlak maakt implementeren gemakkelijker. Soms is er een moment, bijvoorbeeld wanneer door een recente infectieziektenuitbraak het belang van persoonlijke beschermingsmiddelen wordt onderstreept of wanneer er een nieuwe autoclaaf is aangeschaft of een nieuw schoonmaakbedrijf in de hand is genomen. Advies: Gebruik zo'n moment om draagvlak te creëren in het team.
- + Is de gewenste verbetering onderdeel van de minimumnormen uit de NHG-richtlijn infectiepreventie? Zo ja, dan is dit een essentieel onderdeel en onderbouwd dit jouw keuze.
- + Zijn er n.a.v. evaluaties, audits, accreditatie, klachten of inspecties verbeterpunten geconstateerd met betrekking tot het gekozen onderwerp? Zo ja, dan is er extra reden om met dit onderdeel aan de slag te gaan.

+ Aan de slag met implementeren

Tip ter voorbereiding

Hoogstwaarschijnlijk ken je de medewerkers uit je eigen praktijk ontzettend goed. Het is dan ook niet nodig veel tijd te besteden aan een hele analyse. Toch helpt het je in de voorbereiding kort stil te staan/na te denken welke kenmerken jouw collega's hebben. Wie zijn jouw collega's? Wat vinden ze? Over welke kennis

beschikken ze? Welke motivaties spelen een rol? Hoe kun je ze bereiken en wat moet veranderen?

TIP pak een pen en schrijf in een woordwolk enkele kernwoorden op die je te binnen schieten bij het lezen van bovenstaande vragen.

Implementatietabel persoonlijke hygiëne

Ondersteuning en draagvlak praktijkmanager/ praktijkhouder en overige medewerkers

Toelichting: Zonder overeenstemming wordt het lastig om gedrag/werkwijzen te veranderen.

Tijdig informeren is daarom belangrijk.

Praktijk brede overeenstemming over doel implementatie bereikt? Is iedereen uit de praktijk geïnformeerd? Inbrengen in teamoverleg.

TIP zoek naar gemeenschappelijke belangen, zoals: werken volgens de NHG richtlijn, zorginfecties voorkomen, hygiënisch handelen, antibiotica-resistentie terugdringen/voorkomen. Leg het doel uit en geef daarna aan dat je de NHG-richtlijn infectiepreventie verder wilt gaan implementeren. Gebruik het auditrapport eventueel als aanleiding/onderbouwing.

Hygiënebeleid

Toelichting: opgeschreven beleid zorgt voor duidelijkheid en borging van persoonlijke hygiëne regels/vereisten.

Collega's kunnen hierop aangesproken worden als ze zich er niet aan houden.

Is er een duidelijk en vindbaar basishygiënebeleid?

Voorzieningen voor persoonlijke hygiëne

Toelichting: De voorzieningen zijn een randvoorwaarde voor een goede implementatie. Zorg voor goede materialen en afspraken hierover.

Zijn er voldoende faciliteiten, denk aan:

- + Kapstokken
- + Kluisjes of kast voor het opbergen van persoonlijke spullen (sieraden, horloge, handtas etc.)
- + Papieren zakdoeken/ tissues in iedere spreekkamer en wachtruimte
- + Werkkleding (doktersjas of uniform)
- + Wasvoorschriften voor (werk)kleding
- + Pauzeruimte

- + Zijn er afspraken over het aanvullen van papieren zakdoeken/tissues als deze opraken?

Scholing/training

Informeren afdoende? Zo ja, in teamoverleg, via de mail of intranet?

Aanvullende scholing/training/instructie nodig?

- + Was de laatste persoonlijke hygiëne nascholing >1 jaar geleden? Zo ja, dan adviseren we hier aandacht aan te besteden. Gebruik eventueel de PowerPointpresentatie, zie hoofdstuk 4.2.

Training/scholing/instructie ingepland?

- + **TIP** plan een lunch & learn of gebruik het teamoverleg.

Werkplek reminders

Toelichting: reminders zijn helpend om medewerkers te herinneren aan hygiëneregels. Het is namelijk niet eenvoudig om routinematig gedrag te veranderen.

We adviseren om deze in ieder geval op te hangen tijdens de implementatieperiode.

Keuze gemaakt voor locaties ophangen posters?

- + **TIP** gebruik strategisch plaatsen, zoals bij de kapstok/ kluisjes of waar de medewerkers zich omkleden/aankleden.

+ **TIP** Print de kletsput kaarten uit en leg deze in de teamkamer of kantine. Neem tijdens of na een overleg de tijd om enkele kaarten te bespreken met elkaar.

NHG-praktijkaarten/posters/stickers geplaatst?

+ **TIP** Persoonlijke hygiëne poster en invulformulier, doe de invuloefening voor elkaar en bespreek na: invuloefening en persoonlijke hygiëneposter

Borging

Toelichting: met behulp van een goede borging zorg je dat de verandering blijvend wordt en wordt een terugval naar 'het oude' voorkomen.

Dit heb je gedaan door het opstellen/vaststellen van het hygiënebeleid en kun je doen door hier blijvend aandacht aan te besteden.

Jaarlijkse training handhygiëne

+ **TIP** organiseer een brede infectiepreventie nascholing met samenwerkende praktijken en werk samen met een deskundige infectiepreventie.

Aandachtsvelders infectiepreventie.

+ Maak één of meerdere personen verantwoordelijk voor dit stukje. Zij organiseren de jaarlijkse scholing, zijn vraagbaak, uitvoeren audits en actualiseren protocollen en beleid.

Evaluatie en feedback

Audits/observaties plannen.

+ Help elkaar herinneren aan de hygiëneregels, spreek elkaar aan.
+ Gebruik de observatielijst uit hoofdstuk 4.4.2 en doe de invuloefening hierboven (zie onder werkplek reminders).

Evaluatie uitgevoerd?

+ **TIP** bespreek tip en tops.

+ Ondersteunende voorzieningen

Kletsspot kaarten

Deze kaarten helpen om op een leuke manier infectiepreventie onder de aandacht te brengen. Activeer je collega's tot nadenken en zet aan tot een aanspreekcultuur. Ga in gesprek met elkaar.

Hoe te gebruiken?

Print de kaarten uit of bestel via de [landelijke website van de zorgnetwerken](#). Knip de kaarten en leg ze op een plek waar collega's samenkomen, bijvoorbeeld de kantine of in een vergaderruimte. Je kunt er ook voor kiezen om iedere dag 2 kaarten te behandelen of vóór iedere vergadering/bespreking 1 kaart te behandelen. Wees creatief!

Scholing en training

Weten collega's waarom persoonlijke hygiëne zo belangrijk is? Mag ik een pols-horloge dragen? Wat zijn de kleding voorschriften? De antwoorden en kennis achter deze vragen helpen medewerkers met het creëren van urgentiebesef. Niet altijd is een kennishiaat de oorzaak van mindere compliance, maar andersom is deze kennis wel een basisvoorwaarde voor een adequate implementatie. Hieronder vind je hulpdocumenten voor het opstellen van een protocol en het geven van scholing.

Hulpdocumenten

[Video "Draag jij wel eens sieraden?"](#)

[Video "Tips voor het geven van feedback"](#)

[Download PowerPointpresentatie](#)

Werkplek reminders

Werkplek reminders herinneren medewerkers en cliënten aan een hygiëne-maatregel. Ze kunnen aangeven dat je iets moet doen, wanneer je iets moet doen of hoe je iets moet doen. Ook geven ze aan dat er in de praktijk een cultuur is waarin hygiëne belangrijk wordt gevonden. Voorbeelden zijn: posters, stickers, labels op de dispensers etc.

TIP hang deze reminders (geplastificeerd) op verschillende plekken in de praktijk.

Materialen

[Invuloefening persoonlijke hygiëne](#)

[Poster persoonlijke hygiëne](#)

Observatielijst

Evaluatie

Met behulp van evaluatie kan getoetst worden of de implementatie tot het gewenste verbeterresultaat heeft geleid. Ook worden eventuele nieuwe knelpunten inzichtelijk en kan dit leiden tot nieuwe verbeteracties (PDCA-cyclus).

- + Observatie persoonlijke hygiëne (door getrainde medewerker).
- + Evaluatie kennis en scholing persoonlijke hygiëne.
- + Evalueer faciliteiten voor persoonlijke hygiëne.
- + [Klik hier voor een printversie van de observatielijst.](#)

Observatielijst persoonlijke hygiëne medewerker met patiëntcontact

Randvoorwaarde	voldoet/voldoet niet	constatering			
Iedere ruimte waar patiëntcontact plaatsvindt beschikt over papieren zakdoeken.					
Er is een aparte ruimte waar gegeten en gedronken mag worden.					
Er zijn voldoende kapstokken beschikbaar (patiënt en medewerker).					
Gebruik papieren wegwerphanddoekjes.					
Naleving medewerker	1	2	3	4	
Draag schone (werk)kleding met korte mouw.	●	●	●	●	
Draag geen sieraden/accessoires aan de handen en onderarmen en polsen.	●	●	●	●	
Nagels kort en schoon, geen nagellak, gel- of kunstnagels.	●	●	●	●	
Haar en gezicht: Lang haar opgestoken of bijeengebonden.	●	●	●	●	
Sieraad in een piercing verwijderen indien hinderlijk bij behandeling/verzorging.	●	●	●	●	
Verwijder een oorbel/ zichtbare piercing bij ontsteking van de insteekplaats.	●	●	●	●	
Hoest/nies in de elleboogplooï of met afgewend gezicht en papieren zakdoek.	●	●	●	●	
Gebruik een zakdoek bij het snuiten van de neus.	●	●	●	●	
Gebruik een papieren zakdoek eenmalig.	●	●	●	●	
Pas direct handhygiëne toe na hoesten, niezen of toiletbezoek.	●	●	●	●	
Eet en drink niet in ruimten voor onderzoek, behandeling of waar met patiëntmateriaal wordt gewerkt.	●	●	●	●	
Gebruik multimedia apparaten tijdens patiëntgebonden werkzaamheden alleen nadat handhygiëne is toegepast.	●	●	●	●	
Advies:					